

והמיוחדת שבברכות לאשתי היקרה, שכל הצלחה שלי - שלה היא, ושכל מילה ומילה שבחיבור זה נזקפים לזכות עידודה, תמיכתה והחכמתה.

ומעל כולם אודה לבורא עולם על חסדיו המרובים, הגלויים והנסתרים, שבכל צעד ושעל בחיי. כשטובה גדולה ומכופלת על הסייעתא דשמיא המוחשית שזכיתי לקבל בכתיבת חיבור זה. ובהיות דברי קונטרס זה הינם רגישים ועדינים, אשא תפילה מעומק לב שלא תצא ח"ו תקלה מתחת ידי. ושיהיו הדברים לתועלת לרבים להוציא יקר מזולל, ולהציל יהודים מרדת שחת כפשוטו.

בנימין בינוש פינקל
ביתר עילית

מבוא

זכינו לחיות בדור עקבות משיח, דור שאמנם עליו התבטאו חז"ל "ייתי ולא אחמיניה", אך אין ספק שמי שעל כורחו נבחר ע"י הקב"ה להיוולד דווקא במציאות הזאת, ומצליח לעמוד אפילו רק בחלק מהאתגרים הקשים, זוכה לגדלות עצומה שלא יכל היה להגיע אליה כלל לו היה חי בדורות קודמים.

בדורות האחרונים נוצרה ירידה דרסטית ברמתו הרוחנית של העולם. עם ישראל, שבמשך רוב שנות הגלות שמר על אדיקותו בתורה איננו כשהיה, רובם הגדול של היהודים בדורנו אינם שומרי תורה ועל אחת כמה וכמה שלא קלה כבחמורה. הקדושה בעולם כמעט שנמוגה, אם עד לפני כמה עשרות שנים אפילו אצל הגרועים שבאומות לא היו מחזות של חוסר צניעות ברחובה של עיר. הרי שכיום הידע, המושגים והפרהסיה של התנהגויות שאינם הולמות צלם אנוש מינימאלי, גדלים בעוצמה אדירה.

חולשת הנפש כתוצאה מאורח החיים המודרניים

בנוסף לירידה הרוחנית סובלת האנושות בימינו מחולשה נפשית גדולה, תוצאה טבעית של עומס החיים והידע הרב. אמנם בעבר אנשים עבדו קשה מבחינה פיזית כדי להתפרנס, ואילו כיום החליפה הטכנולוגיה את עמל הכפיים. אלא שפיתוח התקשורת, התחבורה, המדיניות והשינויים החברתיים שעברו על העולם, יצרו מעמסה כבדה על הנפש.

בימינו יש לכל אחד ידע עצום על כל סוגי הבעיות שבעולם, מה שגורם להרבה יותר דאגה וחששות. כל אדם מכיר הרבה יותר אנשים, מה שמטיל עליו מחויבות חברתית גדולה יותר ויותר. אמצעי התחבורה המפותחים הקלו על חוויית הנסיעה, אבל גרמו לריבוי נסיעות יומיומיות. שינויי התנהלות המערכות הציבוריות כממשל, בנקים ומערכת החינוך הממוסדת, יצרו עומס מטלות ופעולות הכרחיות שאדם צריך לבצע, שאמנם אינם קשות פיזית אך מתישות נפשית. מכל הגורמים הללו וגורמים נוספים, נוצר מצב שהמאמץ השכלי ובעיקר המנטלי שנדרש מכל אחד, גדול לאין שיעור מאשר בדורות קודמים מה שיוצר חולשה נפשית מובנית.

אנשים בדורנו גם מאושרים הרבה פחות מהעבר, תוצאה ישירה של השפע העצום והזמין של מוצרי צריכה, הנאות ואטרקציות. החלומות הוורודים ביותר של אדם מן השורה בדורות עברו, הסתכמו בהרבה פחות מהמינימום שיש לאביון הגדול ביותר כיום. אם פעם לא היה אפילו אחד שחלם לנסוע במרכבה ללא סוסים, להגיע במעוף מהכפר לעיר הבירה, להתרחץ בקלות במים חמים בחורף ולאכול גלידה בקיץ, כשבהרבה פחות מזה הסתכמו כל המאוויים שלו שלא התממשו. היום יש לנו הרבה יותר, אך גם הרצונות שלנו תפחו בהתאם. גם הקלות היחסית שניתן להשיג בה מותרות שונות מפתחת את דמיונו יותר ויותר, אדם מן השורה יכול לדמיין שהוא ייסע גם לשווייץ וגם לאמריקה, גם ליפן וגם לאוסטרליה. אמנם אין לו את האמצעים לכך אבל העניין לא מופקע ממנו, כי החבר שלו שיש לו רק קצת יותר יכולת עשה זאת. וזה גורם ליותר גירוויים ויותר פיתויים וממילא ליותר אכזבות, קנאה ותחושת חסר.

הקרב האחרון - מינימום משאבים ומקסימום אתגרים

הקשיים הנפשיים שבדורנו אינם נובעים מפחיתות ערכו, אלא מהמציאות לתוכה נולדנו ושבבה גדלנו. הקב"ה יצר את הפלטפורמה למערכה האחרונה והמכריעה בין כוחות הטוב והרע לקראת ביאת משיח צדקנו - דור חלש נפשית, מבולבל, מדוכדך וחסר מנוחה, המוקף בסוללה משומנת של פיתויים וניסיונות.

ואנו זכינו להשתתף בשלב האחרון והמאתגר ביותר של התהליך, עם מינימום משאבים ומקסימום אתגרים. ואם השי"ת הביא אותנו לידי כך, ברור שלמרות כל הקושי שבדבר יש לנו את היכולת לנצח.

קרב המאסף של המערכה הוא הניסיון הטכנולוגי - האינטרנט, הסרטים והרשתות החברתיות. אויב מסוכן הוא אויב חזק, ערמומי, וששוכן בטווח הקרוב לנו. אמצעי הטכנולוגיה הם שילוב קטלני של שלושת המוטיבים הללו, חוזק: לכלי המדיה ישנה עוצמה אדירה, הם מרהיבי עין ומסעירי דמיון. עורמה: כל הרעל המסוכן שבזה עטוף יפה בעטיפה של כלי שימושי הנצרך לעניינים טכניים. טווח: מעולם לא הייתה למישהו את היכולת להתפלש ביצרים כל כך ירודים כל כך בקלות.

אנשים גדולים מול יצרים פחותים

יהודי חרדי קלאסי מרגיש שהוא מוגן, ב"ה הוא נולד במשפחה טובה, חי בסביבת יראי שמיים, למד בשיבות, עוסק בתורה ובמצוות, והוא בהחלט גם עמד בכבוד בכמה וכמה אתגרים מורכבים בחייו. לכאורה הוא יכול להיות רגוע, אמנם תמיד יש התמודדויות, ביטול תורה, תפילה בכוונה, שמירת הלשון, בין אדם לחברו וכדומה, אך

אלו ניסיונות קלאסיים שאינם מסכנים את כל עולמו הרוחני. וכך הוא צועד לו בנחת במסלול חייו, עד שלפתע כמו מתוך האדמה צץ משהו בלתי סימפטי בעליל, השטן בכבודו ובעצמו...

משחר ההיסטוריה עוד לא התמודדו יהודים ככלל מול ניסיון שכזה. בדרך כלל כל יהודי התמודד בניסיונות שתאמו פחות או יותר לרמתו, יהודי פשוט התמודד האם להתפלל במניין, ת"ח האם ללמוד או להעמיק יותר מהרגלו, יהודי מתבולל ח"ו האם להינשא לגויה וכו'. הטכנולוגיה יצרה תופעה חדשה, שיכול להיות אדם שהוא לומד תורה, יר"ש גם בפנימיותו, אדם שעבד על עצמו והתקדם בחייו, יכולה להיות אישה איכותית, עם שאיפות גדולות ואישיות יציבה. ופתאום, ללא הודעה מוקדמת הם מוצאים את עצמם מתמודדים מול ניסיון שמעולם לא חלמו שהם יצטרכו לעמוד מולו - ניסיון כה ירוד, שכל כך לא הולם את מצבם הרוחני שנמצא עשרות ומאות דרגות מעל פיתוי נמוך זה. והנה הוא פה מולם, מפתה, מושך ו...מטביע.

נראה שההגדרה לניסיון הזה היא, ניסיון של אנשים גדולים מול יצרים פחותים. ניסיונות מסוג זה היו בעבר מנת חלקם של יחידי סגולה בלבד, שבועצם גדלותם כבר גברו על כל היצרים והניסיונות שהתרחשו עמם במהלך החיים, כך שלא נותר איך לאתגר אותם מלבד ביצה"ר על-טבעי שתקף אותם חרף גדלותם הרוחנית (וכידוע המעשה ברב עמרם חסידא (קידושין פא.), וכמובן יוסף הצדיק ומעשים נוספים במהלך הדורות). והמדהים בדורנו הוא, שאנשים מן השורה נקראים להילחם ולהצליח באותה התמודדות קשה, מלחמת פנים אל פנים מול האש הבוערת - השטן בהתגלמותו.

דרכי ההתמודדות - למידה

כל מי שמתמודד עם הניסיונות הללו ושהגיע למחוזות לא רצויים, צריך בראש ובראשונה להירגע. אמת שזהו ניסיון בלתי פשוט, אך אם הקב"ה סיבב את ההתמודדות הזאת בדורנו, אות וסימן הדבר שיש לנו את היכולת לעמוד בכך. יש לפעול בקור רוח ולבנות בנחת תוכנית מערכתית להתמודדות עם האתגר.

את היצר הרע לא מגרשים עם מקלות, מתמודדים מולו עם חכמה, לימוד הדברים וסבלנות. משולים אנו למי שנזרק לעיבורה של בריכה עמוקה ללא ידע בשחייה, אפשר אולי להחזיק מעמד דקות ארוכות באמצעות נענועי ידיים ורגלים נואשים. אך בשביל לצאת מהבריכה צריך לדעת לשחות, ואז למרבה הפלא היציאה נעשית לקלה ופשוטה ואפילו מהנה. גם במלחמת היצר צריך בראש ובראשונה ללמוד ולהבין איך היצה"ר עובד ואיך עובדים מולו. ואח"כ יקל עלינו עשרת מונים להתמודד בפועל בניסיון, לא שהמאבק הוא פשוט אבל לפחות נהיה מצוידים בכלים המתאימים, וה' יהיה בעזרנו.